

ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති
සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ
ජාතික උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

2022-2026

ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
පරිසර අමාත්‍යාංශය

ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති
සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ
ජාතික උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම
2022 - 2026

ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය

පරිසර අමාත්‍යාංශය

ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (2022 – 2026)

ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියට (2020 ජනවාරි) සමගාමීව මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කර ඇත.

ප්‍රකාශක : ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
පරිසර අමාත්‍යාංශය
“සොබාදම් පියස”, අංක 416/සී/1,
රොබට් ගුණවර්ධන මාවත
බත්තරමුල්ල
ශ්‍රී ලංකාව

සියළුම හිමිකම් ඇවිරිණි

උපුටා ගැනීම : පරිසර අමාත්‍යාංශය (2021) ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (2022 – 2026)

ISBN : 978-624-5817-09-2

මුල් පිටු සැකසුම : ලසිත් වීරසේකර මහතා (විද්‍යාවේදී - කෘෂිකර්ම)

මුල් පිටුව සඳහා ජායාරූපකරණය : ඉසුරු සිරිවර්ධන මහතා

මුද්‍රණය : රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව

ජෛවවිවිධත්වයෙන් අනුන සුවදායක කඩොලාන පරිසර පද්ධතියක් සඳහා ජාතික මට්ටමේ සහයෝගය

සෞභාග්‍යයේ දැක්ම ජාතික ප්‍රතිපත්තිය මඟින් ඵලදායී පුරවැසියෙක්, සතුටින් ජීවත්වන පවුලක්, ගුණගරුක විනයගරුක සාධාරණ සමාජයක් සහ සෞභාග්‍යවත් දේශයක් යන වතුර්විධ අරමුණු ජයගැනීම සඳහා වර්තමාන රජය විසින් දසවැදෑරුම් ප්‍රතිපදාවක් හඳුන්වා දී ඇත. සෞභාග්‍යයේ දැක්ම 8 වැනි පරිච්ඡේදයේ (නිරසර පරිසර ප්‍රතිපත්තිය) නිරසර සංවර්ධනයක් ළඟා කරගත හැකි වන්නේ සමබර සමාජ, ආර්ථික හා පාරිසරික භාවිතාවන් මඟින් බව පැහැදිලිව සඳහන් කර ඇත. ඒ අනුව, රට තුළ දැනට පවත්නා විවිධ පරිසර පද්ධති අපගේ අනාගත පරම්පරාව වෙනුවෙන් රැකගැනීම රටේ සියලු පුරවැසියන්ගේ වගකීම වේ.

දූපත් රාජ්‍යයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව දිගු වෙරළ තීරයකට උරුමකම් කියන අතර කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය රටේ වෙරළබඩ ප්‍රදේශයන්හි පිහිටා ඇති එක් ප්‍රධාන පරිසර පද්ධතියකි. නිවර්තන හා උපනිවර්තන වෙරළබඩ ප්‍රදේශවල වැසියන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් කඩොලාන වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරනු ලබයි. මෙම පරිසර පද්ධතිය මඟින් සැපයුම්, නියාමන, සහායක හා සංස්කෘතික ආදී පාරිසරික සේවාවන් සපයනු ලබයි. අවිධිමත් මානව, කාර්මික, සංචාරක හා කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන විනාශ වෙමින් පවතී. විෂ සහිත ද්‍රව්‍ය සහ දූෂිත ජලය කලපු හා ගං මෝයවලට මුදා හැරීම හේතුවෙන් කඩොලාන විශේෂ පවත්නා පරිසරයට අයහපත් බලපෑම් එල්ල වී ඇත. කඩොලාන විනාශ වීම ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වයට මෙන්ම වනජීවීන්ගේ පැවැත්මට ද සෘජු මෙන්ම වක්‍ර බලපෑම් ඇතිකර තිබේ. එමනිසා, කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණයේ වැදගත්කම සහ එය කළමනාකරණය පිළිබඳ මහජනතාවගේ දැනුම්වත්භාවය වැඩි විය යුතුය.

මෙම සැලැස්ම මඟින් කඩොලාන පරිසර පද්ධති සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන්නා වූ ගැටලු අවධාරණය කර ඇති අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග ද දක්වා තිබේ.

මෙම ලේඛනය කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව, කඩොලාන පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්යසාධක බලකාය, විශ්වවිද්‍යාල ආචාර්යවරුන්, අදාළ අනෙකුත් රාජ්‍ය, පුද්ගලික සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල නිලධාරීන්ගේ අගනා දායකත්වයෙන් සකස් කර ඇත. ඒ සියල්ලන්ගේම අමීල දායකත්වය මම ඉහළින් අගය කරමි.

මෙම ලේඛනය ජෛවවිවිධත්වයෙන් අනුන සුවදායක කඩොලාන පරිසර පද්ධතියක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති කිරීමට සහය වනු ඇතැයි මාගේ අපේක්ෂාවයි.

මහින්ද අමරවීර
ගරු පරිසර අමාත්‍ය

වඩා ඵලදායී කඩොලාන කළමනාකරණයක් උදෙසා උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරකම්

කඩොලාන පරිසර පද්ධති මඟින් ලබාදෙන අපරිමිත සේවාවන් නිසා මෙම කඩොලාන ප්‍රජාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා රටවල් විශාල ප්‍රයත්නයක් දරයි. ශ්‍රී ලංකාව ද ඉන් බැහැර නොවන අතර පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය සාමාජික රටවලින් සැදුම්ලත් “කඩොලාන ක්‍රියාකාරී සමූහයේ” (Mangrove Action Group) නායකත්වය දරන්නේ ද ශ්‍රී ලංකාවය. එම ක්‍රියාකාරීත්වයේ දී ශ්‍රී ලංකාව සෙසු සාමාජික රටවල්

සමඟ එක්ව ප්‍රමුඛතා හඳුනාගැනීමේ දී, සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතයට ප්‍රේරක වශයෙන් නවෝත්පාදන, මූල්‍ය සම්පත් යොදා ගැනීම මෙන්ම නිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ඵලදායී ප්‍රතිපත්ති තවදුරටත් සංවර්ධනය කරමින් ද දත්ත පාලන විධි දිරිගන්වමින් ද සිටී.

පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් 2015 වර්ෂයේ දී කඩොලාන සංරක්ෂණ හා නිරසර භාවිතය පිළිබඳ විද්වත් කමිටුව ස්ථාපිත කරන ලද අතර, ඔවුන්ගේ උපදේශකත්වයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සකස් කරන ලදී. ඒ සඳහා 2020 වර්ෂයේදී අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා දී ඇත. කඩොලාන ප්‍රජාව වඩාත් හොඳින් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා විද්‍යාත්මක මෙන්ම ප්‍රතිපත්තිමය මඟ පෙන්වීමක් එමඟින් ලැබී ඇත. තවද, වෙරළබඩ ප්‍රජාවගේ ආර්ථික, සමාජීය පුනර්ජීවනය සහ යහ පාලනය සඳහා ද මෙය අතිශයින් වැදගත් වේ.

වර්තමානයේදී කඩොලාන, රජයේ ඉඩම්වල මෙන්ම පෞද්ගලික ඉඩම්වල ද දැකගැනීමට පුළුවන. මෙම ප්‍රතිපත්තිය මඟින් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය අනුප්‍රමේය වටිනාකමක් ඇති බව හඳුනාගෙන ඇති අතර එහි සඳහන් උපායමාර්ග රාජ්‍ය නොවන අංශ සහ මහජනතාව සමඟ එක්ව ක්‍රියාත්මක කරමින් ශ්‍රී ලංකාව ඉදිරියට යා යුතුව ඇත. එහි දී මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම දැනටමත් පවතින මෙන්ම ඉදිරියේදී සිදු කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග විදහා දක්වයි.

ශ්‍රී ලංකාව ද අත්සන් තබා ඇති නිරසර සංවර්ධන ඉලක්කද (SDGs) පදනම් කරගෙන මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කර ඇති අතර මෙම උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාවට නැංවීම මඟින් එම ඉලක්ක සාධනය කර ගැනීම පිළිබඳ සහතිකයක්ද ලබාදේ. ඒ ඒ ක්‍රියාකාරකම වෙනුවෙන් මූලික හා ද්විතියික වශයෙන් වගකිවයුතු ආයතන ව්‍යුහය ද මෙහි දැක්වේ. මෙමඟින් එම සෑම ආයතනයක් ම මෙම ක්‍රියාකාරකම් ඔවුන්ගේ වාර්ෂික හා සැලසුම්වලට ඇතුළත් කර ඒ අනුව ආයෝජන කිරීමට සියලුම ආයතනවලින් ඉල්ලීම් කර ඇත. තවද, මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම මඟින් ආයෝජකයන්ට, සුබ පතන්නට සහ අනෙකුත් පරිත්‍යාගශීලීන්ට අදාළ ආයතනික ව්‍යුහ සමඟ සම්බන්ධ වෙමින් මෙම ප්‍රතිපත්ති අභිමතාර්ථ සාධනය කර ගැනීම සඳහා එක්වන ලෙස ආරාධනා කර ඇත.

මෙම ජාතික උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළියෙල කිරීමේ දී මූලික වූ ශ්‍රී ලංකා වයඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාවාර්ය, මහාචාර්ය සෙවිවන්දි ජයකොඩි මහත්මියගේ විශේෂඥ දැනුම සහ මෙම කාර්යය සාර්ථකව නිම කිරීමට කැපවීම පිළිබඳව මාගේ විශේෂ ස්තූතිය එතුමිය වෙත පිරිනමමි. එසේම, කඩොලාන සංරක්ෂණය හා නිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුවේ සාමාජිකයින් වෙත ද කඩොලාන පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්යසාධක බලකායේ සාමාජිකයින් වෙත ද මීට සහාය වූ සියලු රාජ්‍ය, පුද්ගලික සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන නිලධාරීන් වෙත ද මෙම ප්‍රකාශනය සාර්ථකව නිමකිරීම සඳහා ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලයේ අධ්‍යක්ෂතුමිය සහ අනෙකුත් අදාළ නිලධාරීන් වෙත මාගේ ප්‍රශංසාව හිමි වේ.

වෛද්‍ය අනිල් ජාසිංහ
ලේකම්
පරිසර අමාත්‍යාංශය

දායකත්වය

උපදේශකත්වය

වෛද්‍ය අනිල් ජාසිංහ මහතා

ලේකම්, පරිසර අමාත්‍යාංශය

ඩබ්.ටී.බී.දිසානායක මහතා

අතිරේක ලේකම් (පරිසර ප්‍රතිපත්ති සහ සැලසුම්), පරිසර අමාත්‍යාංශය

ආචාර්ය ආර්.ඩී.එස්.ජයතුංග මහතා

අතිරේක ලේකම් (පරිසර සංවර්ධන) පරිසර අමාත්‍යාංශය

ආර්.එච්.එම්.පී.අබේකෝන් මිය

අධ්‍යක්ෂ (ජෛවවිවිධත්ව) පරිසර අමාත්‍යාංශය

විශේෂඥ දායකත්වය

මහාචාර්ය එස්. ජයකොඩි මිය

ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාචාර්ය, ශ්‍රී ලංකා වයඹ විශ්ව විද්‍යාලය, සභාපති, කඩොලාන සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව

සාමාජික

කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව

සාමාජික

කඩොලාන පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය

සම්බන්ධීකරණය

ඩබ්.පී.එස්.ඩී පතිරණ මිය

සහකාර අධ්‍යක්ෂ (ජෛවවිවිධත්ව) පරිසර අමාත්‍යාංශය

එච්. ඊ. ගමගේ මිය

සංවර්ධන නිලධාරී (ජෛවවිවිධත්ව) පරිසර අමාත්‍යාංශය

සංක්ෂිප්ත සහ කෙටි යෙදුම්

AGD	Attorney General's Department	නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව
BASL	Bar Association of Sri Lanka	ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමය
BDS	Biodiversity Secretariat	ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
CBD	Convention on Biological Diversity	ජෛවවිවිධත්ව සම්මුතිය
CBOs	Community Based Organizations	ප්‍රජාපාදක සංවිධාන
CC & CRM	Department of Coast Conservation & Coastal Resource Management	වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව
	Coast Conservation Act	වෙරළ සංරක්ෂණ පනත
CEA	Central Environmental Authority	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
CSIRO	Commonwealth Science and Industrial Research Organization	පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය විද්‍යා සහ කාර්මික පර්යේෂණ සංවිධානය
CSD	Civil Security Department	සිවිල් ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව
DAD	Department of Agrarian Development	කෘෂි සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
DNBG	Department of National Botanic Garden	ජාතික උද්භිද උද්‍යාන දෙපාර්තමේන්තුව
DCC	District Coordinating Committee	දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව
DFAR	Department of Fisheries and Aquatic Resources	ධීවර හා ජලජ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව
Dis.S	District Secretariat	දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය
DoSS	Department of Social Services	සමාජ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව
DS	Divisional Secretariat	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය
DWC	Department of Wildlife Conservation	වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
FA	Fisheries Act	ධීවර පනත
FD	Forest Department	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ආඥා පනත
FFPO	Fauna and Flora Protection Ordinance	වනජීවී හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක
FM	Foreign Ministry	විදේශ අමාත්‍යාංශය
INGOs	International Non Governmental Organizations	ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

IORA	Indian Ocean Rim Association	ඉන්දීය සාගර Rim සංගමය
LUPPD	Land Use and Policy Planning Department	ඉඩම් හා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
M & E	Monitoring and Evaluation	අධීක්ෂණය හා ඇගයීම
MELAG	Mangrove Ecosystem and Livelihood Action Group	කඩොලාන පරිසර පද්ධති හා ජීවන තත්ත්ව ක්‍රියාකාරී සමූහය
MEPA	Marine Environment Protection Authority	සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය
MoE	Ministry of Environment	පරිසර අමාත්‍යාංශය
MoED	Ministry of Education	අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය
MoF	Ministry of Finance	මුදල් අමාත්‍යාංශය
MoFAR	Ministry of Fisheries and Aquatic Resources Development	ධීවර හා ජලජ සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
Moi	Ministry of Industries	කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය
MoJ	Ministry of Justice	අධිකරණ අමාත්‍යාංශය
MoST	Ministry of Science and Technology	විද්‍යා හා තාක්ෂණ අමාත්‍යාංශය
MoT	Ministry of Tourism	සංචාරක අමාත්‍යාංශය
MoTec	Ministry of Technology	තාක්ෂණ අමාත්‍යාංශය
MoU	Memorandum of Understanding	අවබෝධතා ගිවිසුම
NAQDA	National Aquaculture Development Authority	ජාතික ජලජීවී වගා සංවර්ධන අධිකාරිය
NARA	National Aquatic Resources Research and Development Agency	ජාතික ජලජ සම්පත් පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ආයතනය
NEC	National Expert Committee on Mangrove Conservation and Sustainable Use	කඩොලාන සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව
NEDA	National Enterprise Development Authority	ජාතික ව්‍යවසාය සංවර්ධන අධිකාරිය
NGOs	Non Governmental Organizations	රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
NIE	National Institute of Education	ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

NPD	Department of National Planning	ජාතික ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
NRC	National Research Council	ජාතික පර්යේෂණ සභාව
NSF	National Science Foundation	ජාතික විද්‍යා පදනම
NWP	North Western Provincial Council	වයඹ පළාත් සභාව
RLE	Red Listing of Ecosystems	පරිසර පද්ධති රතු ලැයිස්තුගත කිරීම
SDGs	Sustainable Development Goals	තිරසර සංවර්ධන අරමුණු
SLSD	Sri Lanka Survey Department	ශ්‍රී ලංකා මිනුම් දෙපාර්තමේන්තුව
SLIATE	Sri Lanka Institute of Advanced Technological Education	ශ්‍රී ලංකා උසස් තාක්ෂණ අධ්‍යාපන ආයතනය
SLN	Sri Lanka Navy	ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාව
SLTDA	Sri Lanka Tourism Development Authority	ශ්‍රී ලංකා සංචාරක ප්‍රවර්ධන අධිකාරිය
SLP	Sri Lanka Police	ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය
SME	Small and Medium Enterprises	කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය
SMEDA	Small and Medium Enterprises Development Authority	කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය සංවර්ධන අධිකාරිය
TF	Task Force for the restoration of Mangroves	කඩොලාන පරිසර පද්ධති පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය
UGC	University Grants Commission	විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව

වගු ලැයිස්තුව

	පිටු අංකය
වගුව 1 : අභිමතාර්ථ සහ උපාය මාර්ගික අරමුණු	9
වගුව 2 : අභිමතාර්ථ 1 සඳහා උපායමාර්ගික අරමුණු, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ දර්ශක	10
වගුව 3 : අභිමතාර්ථ 2 සඳහා උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ දර්ශක	17
වගුව 4 : අභිමතාර්ථ 3 සඳහා උපායමාර්ගික ක්‍රියාමාර්ග, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ අදාළ දර්ශක	22
වගුව 5 : අභිමතාර්ථ 4 සඳහා උපායමාර්ගික ක්‍රියාමාර්ග, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ දර්ශක	27

රූප සටහන් ලැයිස්තුව

රූප සටහන 1 : වර්තමානයේ කඩොලාන ව්‍යාප්තිය සහ කලාපනය	3
--	---

පටුන

	පිටු අංකය
ගරු ඇමතිතුමාගේ පණිවිඩය	iii
ලේකම්තුමාගේ පණිවිඩය	iv
දායකත්වය	v
සංක්ෂිප්ත සහ කෙටි යෙදුම්	vi
වගු ලැයිස්තුව	ix
රූප සටහන් ලැයිස්තුව	ix
1. හැඳින්වීම	1
1.1 පසුබිම	1
2. තර්ජන විශ්ලේෂණය	5
3. ජාතික ප්‍රතිපත්තියෙන් උපුටා ගැනීම්	7
දැක්ම	7
ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය	7
4. අභිමතාර්ථ හා උපායමාර්ගික අරමුණු	9
5. උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම	10
අභිමතාර්ථ 1	10
උපායමාර්ගික අරමුණ 1.1	10
උපායමාර්ගික අරමුණ 1.2	13
අභිමතාර්ථ 2	17
උපායමාර්ගික අරමුණ 2.1	17
උපායමාර්ගික අරමුණ 2.2	20
අභිමතාර්ථ 3	22
උපායමාර්ගික අරමුණ 3.1	22
උපායමාර්ගික අරමුණ 3.2	24
අභිමතාර්ථ 4	27
උපායමාර්ගික අරමුණ 4.1	27
උපායමාර්ගික අරමුණ 4.2	30

කඩොලාන, ලවණවගුරු සහ මුහුදුතෘණ නිවර්තන වනාන්තරවලට වඩා පස්ගුණයකින් කාබන් අවශෝෂණය කරයි.

1. හැඳින්වීම

1.1 පසුබිම

අන්තර් උදම් කලාපය තුළ කඩින ජලය සහිත පරිසරයෙහි නොනැසී පැවතීමට අනුවර්තනය වී ඇති විශේෂිත සත්ත්ව හා ශාකවල එකතුවක් නියෝජනය කරන කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටා ඇති විවිධ පරිසර පද්ධති අතරින් විශේෂ ස්ථානයක් ගනී. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ 2010 වර්ෂයේ සංඛ්‍යා ලේඛන අනුව මේ වන විට ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන ව්‍යාප්තව ඇති භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 15669 කි. ඒ ආශ්‍රිතව සත්‍ය කඩොලාන 21 ක් සහ කඩොලාන ආශ්‍රිත ශාක ප්‍රජාවක්ද හඳුනාගෙන ඇත. මෙහිදී වඩාත් වැදගත් කාරණය නම් ලෝකයේ කඩොලාන විශේෂ විවිධත්වය සලකනවිට, ඉන් තුනෙන් එකක් ම ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති තුළ නියෝජනය වීමයි.

වෙරළබඩ කලාපයේ පාරිසරික සමතුලිතතාව පවත්වාගෙනයාමෙහිලා කඩොලාන වැදගත් කාර්යභාරයක් සපුරන අතර සැපයුම්, නියාමන, සහායක මෙන්ම සංස්කෘතිකමය ආදී පාරිසරික සේවාවන් සපයමින් කඩොලාන අතිශයින්ම වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරයි. වෙරළබඩ සහ අභ්‍යන්තර පරිසර පද්ධති අතර පිහිටි පරිසර පද්ධතියක් ලෙස එය ගොඩබිම සිට සාගරය දෙසට සහ සාගරයේ සිට ගොඩබිම දෙසට යන දෙපසටම අදාළව පෙරහනක් ලෙසද ක්‍රියාත්මක වේ. ගොඩබිම දෙසින් උස්බිම්වල සිට සේදී එන රොන්මඩ, අකාබනික ද්‍රව්‍ය ආදිය රඳවා මුහුදු තෘණ භූමි හා කොරල්පර සහිත සංවේදී වෙරළබඩ පරිසර පද්ධතියට ඒවා සෘජුව ම එක්වීම වළකයි. එලෙසම සාගරය දෙසින් එන රළ ප්‍රවාහ, කුණාටු, සුනාමි වැනි තත්ත්වවලින් ද ලවණ ජලයෙන් ද ගොඩබිම සහ මිරිදිය පරිසර පද්ධති රැකගැනීම ද සිදුවේ.

ලවණ ජලය සංවේදී පරිසර පද්ධති මෙන්ම ජන ජීවිත හා දේපොළ ආරක්ෂා කිරීමද කඩොලාන මගින් සිදුවේ. තවද, කඩොලාන පරිසර පද්ධති මගින් කාබන් නිර කිරීමට ඇති හැකියාව නිසා දේශගුණික විපර්යාස ඇතිකිරීමට හේතුවන හරිතාගාර වායු අවශෝෂණය කිරීමද එමගින් සිදුවේ. එය කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා ප්‍රමුඛ අවශ්‍යතාවයක් ලෙස ගෝලීය වශයෙන් අවධාරණය කර ඇත. තවද, ජෛව විද්‍යාත්මක වශයෙන් කඩොලාන පරිසර පද්ධති, එහි ස්ථිර ලෙස වාසය කරන සහ පර්යටන කරන ජීවී විශේෂ සඳහා ආහාර හා ආරක්ෂාව සැපයීම, අභිජනනය කිරීම, හා නවාතැන් සඳහා ද අවකාශ සපයා දෙයි. තවද, ආර්ථික වශයෙන් ධීවර කර්මාන්තය හා පාරිසරික සංචාරක කටයුතු සඳහා වෙරළබඩ ප්‍රජාවට අවස්ථා ලබා දෙමින් ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය ඉහළ නැංවීම සඳහා දායකත්වයක් ලබා දෙයි. කඩොලාන පරිසරයෙන් ලබා ගන්නා මත්ස්‍යයින් හා වෙනත් ආහාර වර්ග වෙරළබඩ ප්‍රජාවගේ ආහාර හා පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේදී ද වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි.

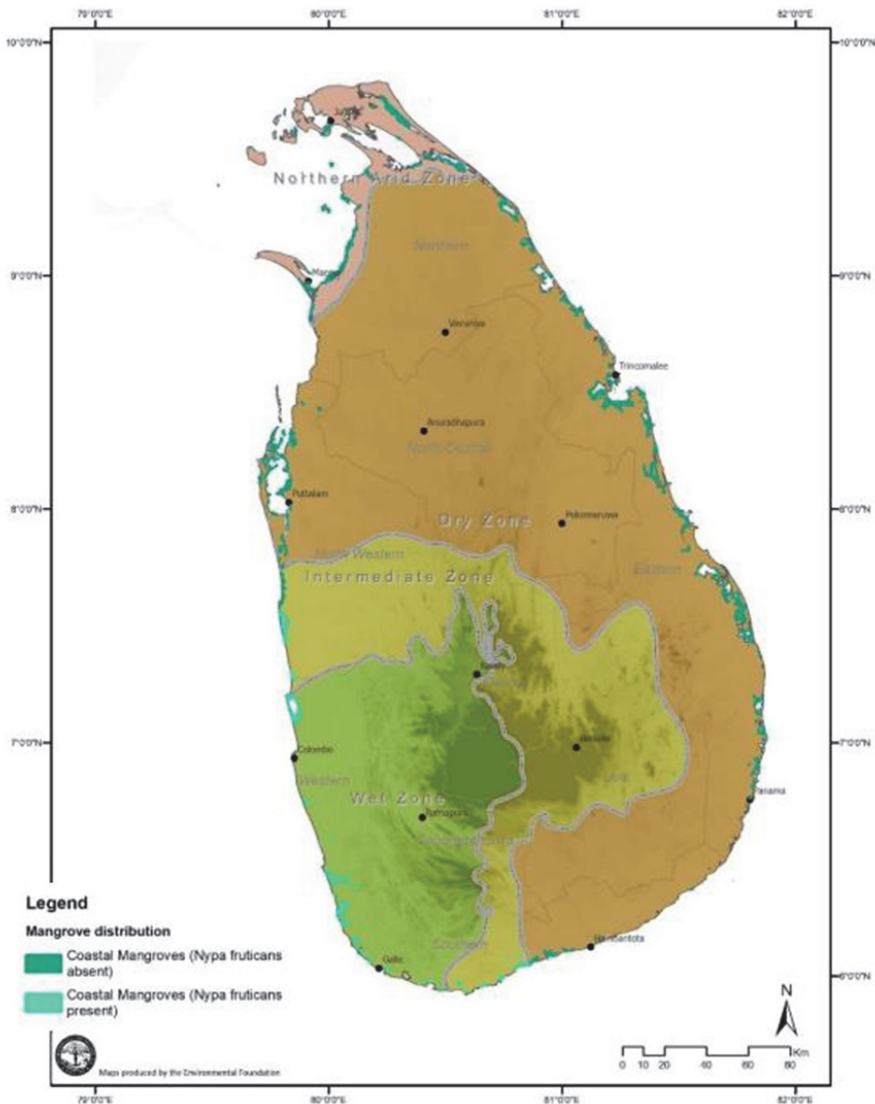

@ අවිනි වත්සලා ප්‍රනාන්දු

එසේවුවද, නොසැලකිලිමත් ලෙස කඩොලාන ශාක කපාදැමීම, බලහත්කාරයෙන් ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම, එම වගුරුබිම් ජලජීවී වගා සහ ලේවායන් බවට පත්කිරීම, නොදැනුවත් බව හා නොසැලකිල්ල, හිමිකාරිත්වයන්, අයථා ලෙස ජලය හැරවීම, කලපු හරස්කර සිදුකරන වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති, ඉඩම් ගොඩකිරීමේ ව්‍යාපෘති මෙන්ම අනෙකුත් වෙරළ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් ද මෙම අත්‍යවශ්‍ය සේවා අවහිර වී තිබේ. එවැනි තර්ජනවල ප්‍රතිඵල වශයෙන්, වාසස්ථාන අහිමිවීම හා පරිහානියට පත්වීම, ජීවී විශේෂ අහිමිවීම, පරිසර පද්ධති ක්‍රියාකාරිත්වයට සහ පාරිසරික සේවාවන්ට බලපෑම් ඇතිවීම සිදුවේ. කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රයේ රසායනික පොහොර සහ කෘමිනාශක භාවිතය හේතුවෙන් මෙන්ම නොසැලකිලිමත් ලෙස කැළිකසල බැහැර කිරීම හේතුවෙන් ද එකතුවන කාබනික හා අකාබනික ද්‍රව්‍ය ඉහළයාමෙන් කඩොලාන පරිසර පද්ධතියේ පෝෂක දූෂණය වැඩිවීම සිදුවේ.

එසේම ස්වභාවික සහ කෘතිම ක්‍රම මගින් ලැබෙන රසායනික සංයෝග හේතුවෙන් ද සහ අපද්‍රව්‍ය ගැටලු මෙන්ම සෞඛ්‍යයට අහිතකර බලපෑම් ද ඇති වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින කඩොලාන මගින් ආවරණය වන භූමි ප්‍රමාණය 0.1% ට වඩා අඩු අගයක් ගන්නද මෙම පරිසර පද්ධතිවල ඉතාත්මක භාවය රැකගැනීම මගින් ලද හැකි ප්‍රතිලාභ ඉහතින් හඳුන්වා දී තිබේ. එබැවින් දේශීය මෙන්ම ගෝලීය වශයෙන් ද කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය සඳහා පවතින ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවකි.

රූපසටහන 1 : වර්තමානයේ කඩොලාන ව්‍යාප්තිය සහ කලාපනය
[© MoE (2019), 6th National Report to CBD]

කඩොලාන පවත්නා ප්‍රදේශ නිසිලෙස කළමනාකරණය කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම කඩොලාන කළමනාකරණය සඳහා සහය වන සක්‍රීය මාර්ගෝපදේශයන් සපයන නීති සහ ප්‍රතිපත්ති රාමු වැඩි දියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එම කළමනාකරණ රාමු ජාතික මට්ටමින් එකී ප්‍රතිපත්තිය සහ නීති පද්ධතිය මත පදනම් විය යුතුය. මෙහිදී කඩොලාන පරිහානියට පත්විය හැකි ආකාරයේ දිරිගැන්වීම් වැළැක්විය යුතුය. එසේවුවද වත්මන් පරිසර සංරක්ෂණය අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපත්ති තුළ කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදන සීමිත වන අතර, කඩොලාන පරිසර පද්ධති කේන්ද්‍ර කරගත් ක්‍රියාකාරී සැලසුමක් නොමැත.

එබැවින්, කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ පුනරුත්ථාපනයේ දී එය මුල්කොටගත් හා ජෛවවිවිධත්වය, තෙත්බිම්, නිරසර ඉඩම් කළමනාකරණය සහ දේශගුණික විපර්යාස ද අදාළ කොටගනිමින් පිළියෙල වූ, මේ එකිනෙක සම්බන්ධ වූ ක්‍රියාකාරිත්වයක් අවශ්‍ය විය. තවද, ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරණය ශ්‍රී ලංකාවද අත්සන් තබා ඇති 'එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සම්මුතිය', 'ආපදා අවදානම අවම කිරීම පිළිබඳ සෙන්දායි රාමුව', 'රම්සා සම්මුතිය', සහ 'පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය නිල ප්‍රඥප්තිය' (MELAG - Mangrove Ecosystems and Livelihood Action Group) හා සමගාමී වේ.

කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ නිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය මඟින් යෝජනා කරන ලද ඉලක්ක සහ උපායමාර්ගික අරමුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් පහත ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කර ඇත. තවද, ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ 6 වැනි ජාතික වාර්තාව (6th National Report to CBD) සැකසීම සඳහා සිදුකළ විශ්ලේෂණය හා ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතියේ අවධාරණය කර ඇති, අවධානයට ලක්විය යුතු ඇතැම් අභියෝග පහතින් අවධාරණය කර ඇත.

2. තර්ජන විශ්ලේෂණය

භෞතික වශයෙන් නොපෙනීයාම

එකිනෙක හා සම්බන්ධ විවිධාකාර වූ තර්ජන හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන ශීඝ්‍රයෙන් අහිමි වෙමින් පවතී. මෙම පරිසර පද්ධති භෞතිකව, භෞත රසායනිකව, ආර්ථිකමය වශයෙන් සහ පරිසර විද්‍යාත්මකව අන්තර්සම්බන්ධිතය යන සාධකය මෑතකාලීන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ දී, විශේෂයෙන් රට තුළ සිදුවන ජලජීවී වගා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල දී නොතකා හැර තිබේ. මෙහිදී ජලජීවී වගා සංවර්ධනය, අනවසරයෙන් ඉඩම් අල්ලාගැනීම සහ අත්කරගැනීම, කඩොලාන බිම් ජනාවාස බිම් බවට පත්වීම, කුඩා කර්මාන්ත හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු එම වාසස්ථාන අහිමිවීමට ප්‍රධාන හේතුකාරණා වශයෙන් පවතී. 1980 ගණන්වල මුල්භාගයේ පටන් සිදුවූ ඉස්සන් වගාව, කඩොලාන ගහනය තීරණාත්මක ලෙස අහිමිවීමට බලපා ඇති අතර විශේෂයෙන් වයඹ හා නැගෙනහිර පළාත් වලදී මෙය වඩාත් බරපතල ලෙස දක්නට ලැබිණි. මෑත වර්ෂවලදී පුත්තලම ප්‍රදේශයේ ලුණුලේවායන් නිසා කඩොලාන සහ ලවණ වගුරු තර්ජනයට ලක් වී ඇත.

දූෂණය

කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවලට ඇති තවත් ප්‍රධාන තර්ජනයක් නම් දූෂණය යි. සන අපද්‍රව්‍ය සහ ඒ ආශ්‍රිත කාන්දුවීම් කාර්මික සහ නාගරික අපජලය බැහැර කිරීම්, කෘෂිකාර්මික අපද්‍රව්‍ය වැනි දෑ ඊට හේතු වේ. මෙම ගැටලුව ඉහළ ජන සනත්වයක් සහිත ප්‍රදේශවල එනම්, බස්නාහිර, දකුණු වෙරළබඩ ප්‍රදේශවල වඩාත් උග්‍ර ය. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගා පද්ධතිය ඔස්සේ ද රට අභ්‍යන්තරයේ ඇති නාගරික ප්‍රදේශවල, කාර්මික, කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රවල දූෂණකාරක වෙරළබඩ කලාප කරා රැගෙන ඒම සිදුවේ.

සන අපද්‍රව්‍ය එකතුවීම

සන අපද්‍රව්‍ය ගොඩගැසීමත්, සැලකිය යුතු අන්දමින් ගංමෝය ආශ්‍රිත කිවුල් ජලය දූෂණය වීමත් වෙරළාශ්‍රිත සියලු ජීව පරිසරයන්ට එල්ලවන තවත් තර්ජනයකි. වර්තමානයේදී මීගමුව සහ හලාවත ගං මෝය දූෂ්‍යකාරක හේතුවෙන් අයහපත් අන්දමින් බලපෑමට ලක්ව තිබේ. සංකීර්ණ කරුණ නම් දිගු රළ පහර හේතුවෙන් යාබද රටවලින් ගසාගෙන එන සන අපද්‍රව්‍ය නිසා මෙම තත්ත්වය වඩාත් අයහපත් අතට හැරීමයි.

ගංගා හැරවීම හා සංවර්ධන කටයුතු

ගංගා හැරවීම සහ සංවර්ධන කටයුතු හේතුවෙන් ගංගාවේ ජල පරිමාව මෙන්ම ජලය ගලායාමේ වේගයද වෙනස්කමට ලක් වේ. එය කඩොලාන වලටද බලපෑම් ඇතිකරයි. ගංගාවක ඇතිවන මෙම වෙනස්කම් මගින් එහි ලවණ මට්ටම් වෙනස්වීම සහ පරිසර තත්ත්ව වෙනස්වීම් සිදුවන අතර නිදසුන් ලෙස ලුණුගම්වෙහෙර සහ බඳගිරිය වාරි යෝජනා ක්‍රමවල අමතර වාරි ජලය බුන්දල කලපුවට සහ

ජාතික උද්‍යානයට යොමු කිරීම දැක්විය හැක. තවද, කලපුවලට මිරිදිය ජලය එකතුකර ගැනීම සඳහා කලපුවලට ලවණ ජලය ගලා ඒම වැළැක්වීමට උතුරු පළාතේ ලවණ බාධක ඉදිකිරීමද කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය තර්ජනයට ලක්වීමට හේතුවක් ලෙස දැක්විය හැක.

දේශගුණික විපර්යාස

දේශගුණික විපර්යාස නිසා සිදුවන ජලයේ උෂ්ණත්වය, වර්ෂාපතන රටා, සාගර ආම්ලිකතාවය සහ වැඩිවන කුණාටු ආපදා වැනි සිදුවීම් හේතුවෙන් කඩොලාන, මුහුදු තෘණ සහ ලවණ වගුරු සහිත පරිසර පද්ධති කෙරෙහි ඇතිවී ඇත්තේ සැලකිය යුතු අවදානමකි.

3. ජාතික ප්‍රතිපත්තියෙන් උපුටා ගැනීම්

දැක්ම
සෘජු හා වක්‍ර සේවාවන් අඛණ්ඩව සපයන ජෛවවිවිධත්වයෙන් අනූන සුවදායක කඩොලාන පරිසර පද්ධතියක්.

ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශ

1. කඩොලාන පරිසර පද්ධති “අසම” වටිනාකම් සහිත සම්පතක් ලෙස පිළිගැනීම තහවුරු කිරීම.
2. සෘජු හෝ ක්ෂණික ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව සලකා බැලීමෙන් තොරව කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා ආර්ථික හා සමාජීය සම්පත් වෙන්කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දීම දිරිගැන්වීම.
3. ඉඩම් හිමිකාරිත්වය නොසලකා කඩොලාන පරිසර පද්ධති රාජ්‍ය දේපළ ලෙස සැලකීම ස්ථාපිත කිරීම හා එමගින් ඒ සමාන නෛතික ආරක්ෂාව හා වාසභූමි කළමනාකරණය සහතික කිරීම.
4. අනවසර පදිංචිවීම් වලින් හා නිත්‍යානුකූල නොවන සංවර්ධනයන් ගෙන් කඩොලාන පරිසර පද්ධති මුදා ගැනීම හා තවදුරටත් අනවසර අල්ලාගැනීම් හරහා වන හායනයන් වැළැක්වීම දිරිගැන්වීම.
5. කඩොලාන ආවරණයේ භූමි ප්‍රමාණය, ශාක හා සත්ව විශේෂ විවිධත්වය, ගහනයන් සහ ජාන විවිධත්වය වැනි දත්ත කාලානුරූපීව යාවත්කාලීන කිරීමේ වැදගත්කම හඳුනාගැනීම.
6. කඩොලාන සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය සඳහා සහ තොරතුරු රැස්කිරීම හා බෙදාහදා ගැනීම සඳහා ආයතනික මෙන්ම අන්තර්- ආයතනික සම්බන්ධතා දිරිගැන්වීම.
7. කඩොලාන පරිසර පද්ධති කළමනාකරණය කිරීමේ රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වයන් දිරිගැන්වීම හා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබීමේ ක්‍රමවේදයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
8. කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල ස්වභාවික ජල වහනය හා ජලයේ ගුණාත්මකතාව පවත්වා ගෙන යාම හා වැඩිදියුණු කිරීම සහතික වීම.
9. කඩොලාන පරිසර පද්ධති විසින් මිනිසාගේ පැවැත්ම සඳහා සපයනු ලබන සේවාවන් සුරක්ෂිත කිරීම හා ඒවායේ අනාගත පැවැත්ම හා තිරසාරත්වය සහතික කිරීම.

10. නිවැරදි කඩොලාන විශේෂ වගා කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පාර්ශ්වකරුවන් දිරිගැන්වීම.
11. කඩොලානවල කාබන් වෙළෙඳපොළ වැඩිදුරටත් වර්ධනය කිරීම සහතික කිරීම සඳහා කඩොලාන සහිත භූමිදර්ශයන් ඇති කරනු පිණිස වඩා පුළුල් පොදුජන ප්‍රතිලාභ පිළිබිඹු කරන කාබන් ආයෝජන මූලාශ්‍ර තවදුරටත් සංවර්ධනය කිරීම.
12. දැනුවත් කිරීම, පාර්ශ්වකරුවන් බලගැන්වීම හා නිරසරභාවයට තර්ජනය කරන යැපුම් ක්‍රම අඩු කිරීම හරහා කඩොලාන සංරක්ෂණය සමාජගත කිරීම.
13. කාබනික හා අකාබනික ද්‍රව අපද්‍රව්‍ය, අවලම්බිත සණ ද්‍රව්‍ය, සණ අපද්‍රව්‍ය හා විෂ වායු පසට හා වාතයට පිවිසීම වළක්වමින් කඩොලාන පරිසර පද්ධති පවත්වාගෙන යාමේ වැදගත්කම පිළිගැනීම මගින් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල සාරවත් බව සහතික වීම.
14. නිවැරදි විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින්, අහිමි වූ පාරිසරික සේවා යළි ගොඩනැගීමේ පරමාර්ථය ඇතිව පාරිසරික හිලච්ඡාදනය (ගැලපීම) හා භායනයට ලක් වූ කඩොලාන පරිසර පද්ධති පුනරුත්ථාපනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
15. කඩොලාන හා ඒවායේ ක්‍රියාකාරිත්වයට හානි නොවන ලෙස නිවැරදි ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල සෞන්දර්යාත්මක අලංකාරය විදීම සඳහා ඒවා වෙත ප්‍රවිශ්ට වීමේ අයිතිය සහතික කිරීම.
16. පාරිසරික සංරක්ෂණය කඩොලාන පරිසර පද්ධති තුළ කෙරෙන සංවර්ධනයේ අන්තර්ගත කොටසක් වශයෙන් සලකමින් නිරසර සංවර්ධනය වෙත ඇති අයිතිය පිළිගැනීම සහ සංවර්ධනය කෙරෙන භූමිවල විශාලත්වය හා ස්වභාවය නොතකා කඩොලාන පරිසර පද්ධති තුළ සිදුකරන සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම් සිදු කළයුතු බවට වගබලා ගැනීම.
17. විද්‍යාත්මක දත්ත නොමැති වුවද කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවලට එල්ල වන තර්ජන හා අප්‍රතිවර්තී හානි සිදුවීම පිළිබඳව විශ්වාස කළ හැකි තොරතුරු ඇති විට පූර්ව-ආරක්ෂක ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සහතික කිරීම.
18. පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය, පුනරුත්ථාපනය, නිරසර භාවිතය සහ ඒවායේ තත්ත්වයන් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා සුදුසු මෙවලම්, ක්‍රමවේද හා තාක්ෂණය යොදාගනිමින් පර්යේෂණ සිදුකිරීමට අවශ්‍ය කාලෝචිත මූල්‍ය හා අනෙකුත් පහසුකම් සහතික කිරීම.
19. මානව හා භෞතික ධාරිතාවන් සංවර්ධනය කරනු පිණිස කඩොලාන සංරක්ෂණය හා නිරසර කළමනාකරණය සඳහා ජාත්‍යන්තර සහයෝගීත්වය ලබාගැනීමට සහතික වීම.

4. අභිමතාර්ථ සහ උපායමාර්ගික අරමුණු

ජාතික ප්‍රතිපත්තියේ හඳුනාගෙන ඇති උපායමාර්ග 6 පදනම්ව මෙම උපායමාර්ගික අරමුණු සකස් කර ඇත.

වගුව 1 : අභිමතාර්ථ සහ උපායමාර්ගික අරමුණු

<p>1. සංරක්ෂණය හරහා ජීවී හා අජීවී සමපත් ද ඇතුළු කඩොලාන පරිසර පද්ධති හා ඒවායේ අන්තර්ක්‍රියා ප්‍රශස්ත ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම තුළින් කඩොලාන ප්‍රදේශයන්හි මානව හා පාරිසරික යහපැවැත්ම ස්ථාපිත වී තිබීම.</p>	<p>2. ප්‍රතිපත්ති, නීති/ ව්‍යවස්ථා සම්පාදන, සැලසුම්, වැඩසටහන් හා ව්‍යාපෘති සකස් කිරීමේදී / ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී කඩොලාන පරිසර පද්ධති සමබන්ධයෙන් සැලකිලිමත් වෙමින් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවලට සිදුවන බලපෑම අවම කරමින් කාර්යක්ෂම සමපත් භාවිතය</p>	<p>3. ප්‍රදේශයේ ජනතාව, රාජ්‍ය ආයතන, විද්වත් හා පර්යේෂණ ප්‍රජාව, ආයෝජකයින් සහ බහු-පාර්ශ්වික හා ද්වි-පාර්ශ්වික සංවර්ධන හවුල්කරුවන් අතර අන්තර්ගත බහුපාර්ශ්වීය හවුල්කාරීත්වයන් හරහා කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා සමාජ ප්‍රාග්ධනය බලගැන්වීම හා සාම්ප්‍රදායික ඇතුළු ආරක්ෂිතව තිබීම මගින් වර්තමානය හා අනාගත පරපුර වෙත කඩොලාන පරිසර පද්ධති වෙත ප්‍රවිශ්ඨ වීමට ඇති හැකියාව ස්ථාපිත වී තිබීම</p>	<p>4. සමපත් භාවිතා කරන්නන් මෙන්ම පොදු ජනතාව අතර දැනුවත්භාවය හරහා කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා දීපවාසික සහයෝගයක් ඇතිවීම</p>
<p>1.1 පාර්ශ්වකාර ආයතනයන්හි ව්‍යවස්ථාදායක රාමුව සහ රෙගුලාසි සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම.</p>	<p>2.1 සක්‍රීය රෙගුලාසි ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සහ මූල්‍ය ක්‍රමවේද ඇති කිරීම.</p>	<p>3.1 නිරන්තරයෙන් යාවත්කාලීන වන ප්‍රවේශ පහසුකම් සහිත දත්ත ගබඩා පවත්වා ගැනීම මගින් දත්ත සඳහා ප්‍රවේශයක් ස්ථාපිත කිරීම.</p>	<p>4.1 ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ සිට බිම මට්ටමේ ප්‍රජාව දක්වා සෑම මට්ටමක ම පාර්ශ්වකරුවන් වෙනුවෙන් ඉලක්ක ගත දැනුවත් කිරීම් ක්‍රියාවට නැංවීම.</p>
<p>1.2 කඩොලාන සංරක්ෂණය, ප්‍රතිස්ථාපනය සහ ව්‍යාප්ති රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීම සහ අන්තර් ආයතනික සහභාගිත්වය ඇති කිරීම.</p>	<p>2.2 කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල නියෝගී බව නිරීක්ෂණය කළහැකි මිනුම් දර්ශක සමඟ දැඩි අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සඳහා උපායමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම.</p>	<p>3.2 කඩොලාන කළමනාකරණයේ දී ප්‍රමුඛ පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා ආයතනික යාන්ත්‍රණයන් නිර්මාණය කිරීම.</p>	<p>4.2 අහඹු විශ්ලේෂණයක් සිදුකිරීම මගින් වඩාත් නිරණාත්මක සහ වැදගත් තර්ජන හා ගැටළු හඳුනාගැනීම.</p>

5. උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

වගුව 2 : උපායමාර්ගික අරමුණු, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ පළමු අභිමතාර්ථයට අදාළ දර්ශක (* දැනටමත් ප්‍රගතියක් පෙන්වුම් කර ඇති ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් මින් දැක්වේ.)

අභිමතාර්ථ 1 : සංරක්ෂණය හරහා ජීවි හා අජීවී සම්පත් ද ඇතුළු කඩොලාන පරිසර පද්ධති හා ජීවමය අන්තර්ක්‍රියා ප්‍රශස්ත ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම තුළින් කඩොලාන ප්‍රදේශයන්හි මානව හා පාරිසරික යහපැවැත්ම ස්ථාපිත වී තිබීම		2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය			
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
1.1.1	කඩොලාන සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව පිහිටුවීම සහ වාර දැක්වීම් පැවැත්වීම *	රැස්වීම වාර්තා සටහන්	BDS MoE	CEA, MoFAR, CC සහ CRM, DWC, වන සංරක්ෂණ හා අනෙකුත් පළාත් මට්ටමේ නිලධාරීන්, MEPA, NARA, NAQDA, විද්වතුන් SLN, NGO+ INGO						0.5
1.1.2	අදාළ ප්‍රතිපත්ති සහ නීති සමාලෝචනය සඳහා අන්තර් අමාත්‍යාංශ/ආයතනික කමිටු පිහිටුවීම සහ ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රතිපාදනවලට සමගාමීව අදාළ වන නීති සම්බන්ධයෙන් සංශෝධන හඳුනා ගැනීම සඳහා විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීම *	සංශෝධන සඳහා අදාළ ආයතන වෙත නිර්දේශ වාර්තාව	BDS MoE	FD, DWC, CEA, DFAR, LUPPD, CC & CRM, AGD විද්වතුන්						0.2

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.1 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වූයේ
1.1.3	පවත්නා නීතිමය ප්‍රතිපාදන සංශෝධනය ප්‍රතිපත්තියට සමගාමීව අදාළ ආයතන විසින් අවශ්‍යතාව පරිදි නීති සංශෝධනය කිරීම හෝ නව නීති හඳුන්වා දීම	සිදුකළ ප්‍රතිසංස්කරණ/ අදාළ නීති සඳහා නව රෙගුලාසි	ආයතනය/ ආයතන නිර්ණය කිරීම 1.1.2 ට පසු	AGD, LD						0.05
1.1.4	නීති සංශෝධන සහ පවත්නා නීති පිළිබඳ කඩොලන සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විද්වත් කමිටුව, ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලන පද්ධති පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය සහ ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමයේ සහාය ඇතිව අවශ්‍ය දැනුවත් කිරීම් නිමවීම	සිදුකළ දැනුවත් කිරීම් සැසි ගණන	MoE, ජාතික සංවර්ධනය සඳහා මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානය	ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය, CEA, DS, DCC, ග්‍රාම නිලධාරී						1.5
1.1.5	වනසංරක්ෂණ ආඥාපනතෙන් ප්‍රතිපාදන සහ එම සීමා යටතේ සංශෝධන පිළිබඳ අවශ්‍ය දැනුවත් කිරීම් සිදුකිරීම	දැනුවත් කිරීම් සැසි සංඛ්‍යාව	FD	DS, DCC, ග්‍රාම නිලධාරී						0.5
1.1.6	වන සත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥා පනතේ පවත්නා ප්‍රතිපාදන සහ එම සීමා යටතේ සංශෝධන පිළිබඳ අවශ්‍ය දැනුවත් කිරීම් සිදු කිරීම	දැනුවත් කිරීම් සැසි සංඛ්‍යාව	DWC	DS, DCC, ග්‍රාම නිලධාරී						0.5
1.1.7	වෙරළ සංරක්ෂණ පනතේ ප්‍රතිපාදන සහ එම සීමාවන් යටතේ ඇති සංශෝධන පිළිබඳ අවශ්‍ය දැනුවත් කිරීම් සිදු කිරීම	දැනුවත් කිරීම් සැසි සංඛ්‍යාව	CC & CRM	DS, DCC, ග්‍රාම නිලධාරී						0.5

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.1 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීම් සූත්‍ර ආයතනය	අනුගමන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
1.1.8	වන සත්ව හා වානජජලතා ආරක්ෂක ආඥා පනතේ සහ යීවර පනතේ ප්‍රතිපාදන සහ නීති සංශෝධන ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙනුවෙන් පහසුකම් සැලසීම	සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක වූ නීති සංඛ්‍යාව	MoE, DWC, DFAR	Dis.S, DS, CEA						2.5
1.1.9	16 වැනි ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය ක්‍රියාවට නැංවීමට අවශ්‍ය කඩොලාන සංරක්ෂණය හා නිරසාර භාවිතය පිළිබඳ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පද්ධති පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය සහ ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමයේ සහාය EIA සහ IEE සඳහා ප්‍රතිපාදන හඳුන්වා දීම	සංශෝධිත සහ ගැසට් කරන ලද රෙගුලාසි	MoE, CEA							-
1.1.10	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණය මගින් හඳුනාගෙන ඇති, දැනට අනාරක්ෂිතව පවතින කඩොලාන සංරක්ෂණය වෙනුවෙන් නෛතික රැකවරණය ලබාදීම	ගැසට් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන නව හෙක්ටයාර් ප්‍රමාණය, PA සම් කළමනාකරණ සැලැස්ම යටතේ ඇතුළත් වන වසසරිය	FD, DWC, CC & CRM	MoJ, Dis.S, DS, CEA						37.5
1.1.11	ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පද්ධති පුනරුත්ථාපනය පිළිබඳ කාර්ය සාධක බලකාය ප්‍රවේශය ඔස්සේ වැඩිදුර ආරක්ෂාවක් අවශ්‍ය ප්‍රදේශ සම්බන්ධයෙන් එකඟවීම සහ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කර සහයෝගීව කළමනාකරණය	ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වශයෙන් ගැසට් කරන නව ප්‍රදේශ හෙක්ටයාර්	TF	DWC, FD, CEA, CC & CRM						2

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.2 කඩොලාන සංරක්ෂණය, ප්‍රතිස්ථාපනය සහ ව්‍යාප්ති රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීම සහ අන්තර් ආයතනික සහභාගිත්වය ඇති කිරීම										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය විය
1.2.1	ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය, ප්‍රතිස්ථාපනය සහ පුනරුත්ථාපනය සඳහා ජාතික කඩොලාන කාර්ය සාධක බලකායක් පිහිටුවීම සහ වාර දැක්වීම පැවැත්වීම *	වාර දැක්වීම් වාර්තා සටහන්	MoE	MoFAR, CC & CRM, FM, MEPA, NARA, NAQDA, වන සංරක්ෂණ හා අනෙකුත් පළාත් මට්ටමේ නිලධාරීන් විද්වතුන්, NGO + INGOs						0.1
1.2.2	කඩොලාන සහ කඩොලාන සීමාවක පරිසර පද්ධති හඳුනාගැනීම පිණිස නිර්ණායක ඇති කිරීම හා ඊට තුළ ඇති සියලුම කඩොලාන පරිසර පද්ධති නිර්ණය කර ගනිමින් මායිම් සලකුණු කිරීම සහ ජාතික කඩොලාන දත්ත පද්ධතියක් සහ සිතියම් පිළියෙළ කිරීම *	දත්ත ගබඩාව වර්ධනය සහ පවත්වා ගැනීම	FD	DWC, SD, LUPPD, DS						125
1.2.3	ප්‍රධාන කඩොලාන බිම් ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව විශේෂ විවිධත්වය, පරිසර පද්ධති ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ගනිකත්වය, පාරිසරික සේවා, ආර්ථික වටිනාකම, දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම හා අනෙකුත් තර්ජන මෙන්ම විභවතා පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදුකිරීම, පර්යේෂණ ප්‍රමුඛතා පිළිබඳ කඩොලාන විද්වත් කමිටුව මගින් වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කිරීම	ප්‍රකාශන සංඛ්‍යාව සම්මන්ත්‍රණ සඳහා වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම	MoE, විද්‍යා තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ විෂය භාර අමාත්‍යාංශය	DWC, FD, CEA, CC & CRM, DNBG, INGO/NGO/කඩොලාන පිළිබඳ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය නිල පුහුණු ක්‍රියාකාරී සමූහය සමඟ FM, NSF, NRC පර්යේෂණ ආයතන, විද්වතුන්, IUCN+NGO						20

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.2 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීම් සුදුසුකම්	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
1.2.4	තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධති සම්බන්ධයෙන් රතු ලැයිස්තුගත කිරීම (RLE) සිදුකිරීම	රතු දත්ත ලැයිස්තුව සහිත හඳුනාගත් කඩොලාන ප්‍රදේශ ගණන	MoE, විද්‍යා තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ විෂය භාර අමාත්‍යාංශය	DWC, FD, CEA, CC & CRM, DNBG, IUCN, NGO						5
1.2.5	ජාතික කඩොලාන තොරතුරු දත්ත පද්ධතියක් ඇති කිරීම	දත්ත පද්ධතියේ පටන් ගැනීම සහ පවත්වා ගැනීම	MoE	MoF, MoTec, FD, DWC, NEC, TF, ජාතික ශාඛාගාරය, ජාතික කෞතුකාගාරය, විද්වතුන් සහ අදාළ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්						1
1.2.6	ඕනෑම කඩොලාන භූමියක් සහ ඒ ආශ්‍රිත තෙත්බිම් අනවසර අත්කරගැනීම හඳුනා ගැනීම සහ නීතිමය පියවර ගැනීම	අනවසර අත්කරගැනීම් දැක්වෙන සිතියම	FD, DWC	CC & CRM, DS						2
1.2.7	රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශ අතර කඩොලාන කළමනාකරණ සහයෝගීතාවක් ඇති කිරීම *	අත්සන් කළ අවබෝධතා ගිවිසුම් (MoU) සංඛ්‍යාව	FD, DWC, CC & CRM	ජාතික සහ අන්තර්ජාතික ප්‍රජාව, ආයෝජකයින් සහ පරිත්‍යාගශීලීන්						0.5
1.2.8	සාර්ථක ලෙස කඩොලාන පුනරුත්ථාපනය සඳහා මාර්ගෝපදේශ හඳුන්වාදීම සහ එකී මාර්ගෝපදේශවලට අනුකූලව උපායමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම	මාර්ගෝපදේශ හා උපායමාර්ග ප්‍රකාශයට පත්කිරීම	NEC සහය ඇතිව MoE, TF	NGO, විද්වතුන්						0.5

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.2 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
1.2.9	පුනරුත්ථාපනය සහ නවත් කළමනාකරණය පිළිබඳ තොරතුරු මුද්‍රණය කිරීම හා බෙදාහැරීම *	ප්‍රකාශනය/ ප්‍රකාශන	NEC සහාය ඇතිව MoE, TF	FD, DWC, SL Navy, CC & CRM විද්වතුන්, NGO/INGO කඩොලාන නීල ප්‍රඥප්තිය						1
1.2.10	කඩොලාන පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ නියමු ව්‍යාපෘති හඳුන්වා දීම	සාර්ථක වූ ක්ෂේත්‍ර සංඛ්‍යාව	TF	FD, CC & CRM, DWC, Dis.S, MEPA, CEA, SLN, NGO/INGO පර්යේෂණ ආයතන සහ පර්යේෂකයන්, විද්වතුන්						75
1.2.11	පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘති අවට තිරසර ජීවනෝපායන් පිළිබඳ හඳුන්වාදීම හා ඒ සඳහා වන පුහුණු සහ යටිතල පහසුකම් නැංවීම	දියත් කළ සංඛ්‍යාව	SMEDA	FM, CBOs, MELAG පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය නීල ප්‍රඥප්තිය Dis.S						25
1.2.12	කඩොලාන කවදුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා විභවයක් සහිත ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම *	හඳුනාගත් ප්‍රදේශ	FD, DWC, CC & CRM	Dis.S, LUPPD, SLSD						6

උපායමාර්ගික අරමුණ 1.2 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
1.2.13	දැනුවත් කිරීම් ඇරඹීම සහ කඩොලන පද්ධති ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ප්‍රජාව තුළ එකී පාරිසරික සේවා තිරසරව භාවිතය මගින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සලසා ගැනීම පිළිබඳව යොමුකරවීමට හැකිවන පරිදි දිරිගැන්වීම් වැඩසටහන් දියත් කිරීම	දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව නව ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව	MoE, CC & CRM, DoFAR	Dis.S, MEPA, DCC, CEA, FD, NWPEA						4
1.2.14	සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය (SME) අරමුණු කරමින් සෘජු හෝ වක්‍ර සේවාවන් තිරසර පරිභෝජනය පදනම් කරගත් සම කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයක් දියත් කිරීම	නව හෝ යළි ඇරඹූ ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව	SMEDA, DoFAR	දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය						2
1.2.15	පාර්ශ්වකරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණය ඇතිකරමින් හා ක්ෂේත්‍ර විශේෂිත සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කරමින්, දැනටමත් සංරක්ෂිතව ඇති කඩොලන පරිසර පද්ධතිවලට ඇති සෘජු හා වක්‍ර තර්ජන සඳහා විසඳුම් සෙවීම	සාර්ථකව දියත් කළ කළමනාකරණ සැලසුම් ගණන	DWC, DoFAR	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, CEA,INGO+NGO						-
1.2.16	සත්‍ය කඩොලන ගෘහ ප්‍රචාරණය සඳහා සාර්ථක ක්‍රමවේද ඇතිකිරීම සහ තවත් කළමනාකරණය සඳහා අදාළ ආයතන පුහුණු කිරීම * පශ්චාත් තවත් කළමනාකරණය සහ රැකබලා ගැනීම (1.2.8) අනුව	වර්ෂයකදී හටගන්නා බිජු පැල සංඛ්‍යාව	ED	විද්වතුන් DNBG,NGO සහ CBOs						6
1.2.17	ගෝලීය සංවාද සහ සහයෝගීතාවන් දියත් කිරීම	දියත් කිරීම ගණන	FM	CBOs, IORA, CSIRO (සිසිප්‍රේලියාව (කේන්ද්‍ර ගන්), විද්වතුන් සහ NGO						-

වගුව 3 : උපායමාර්ගික අරමුණු, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ දෙවැනි අභිමතාර්ථයට අදාළ දර්ශක
 (* දැනටමත් ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කර ඇති ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් මින් දැක්වේ.)

අභිමතාර්ථ 2 : ප්‍රතිපත්ති, නීති/ ව්‍යවස්ථා සම්පාදන, සැලසුම්, වැඩසටහන් හා ව්‍යාපෘති සකස් කිරීමේදී කඩොලාන පරිසර පද්ධති සම්බන්ධයෙන් සැලකිලිමත් වෙමින් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවලට සිදුවන බලපෑම අවම කරමින් කාර්යක්ෂම සම්පත් භාවිතය		උපායමාර්ගික අරමුණ 2.1 සක්‍රීය රෙගුලාසි, ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සහ මූල්‍ය ක්‍රමවේද ඇති කිරීම								
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
2.1.1	අවම වශයෙන් තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධති 3ක් සඳහා සහ-කළමනාකරණ සැලසුම් සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාවට නැංවීම	සහ-කළමනාකරණ සැලසුම් ගණන	FD, CC & CRM, DWC	දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය, ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාපාදක සංවිධාන (CBOs) පර්යේෂණ ආයතන සහ අධ්‍යාපන ආයතන						10
2.1.2	කඩොලාන සඳහා පෞච්චිඨයක් මූල්‍ය යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම සහ අදාළ ආයතන වෙත හඳුන්වා දීම	ආයෝජකයන් ගණන සහ අවබෝධතා ගිවිසුම් ගණන	MoE	CC & CRM, DWC, MEPA, FD, SLN, (OA, E & CC) of the FM						0.5
2.1.3	ආයතනික සංවර්ධනය සඳහා සහ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ධාරිතා වර්ධනය කිරීම වෙනුවෙන් වැඩමුළු පැවැත්වීම	සාර්ථකව පුහුණු කළ පුද්ගලයන් සහ ආයතන සංඛ්‍යාව	MoE	හඳුනාගත් සියලු පාර්ශ්වකරුවන්						1
2.1.4	නියමිත ආයතන වෙනුවෙන් හැකියාවේ ධාරිතාව වර්ධනය කිරීමේ වැඩමුළු පැවැත්වීම	සාර්ථකව පුහුණු කළ පුද්ගලයන් සහ ආයතන සංඛ්‍යාව	MoE	CC & CRM, DWC, Dis.S, MEPA, FD, CEA						1

උපායමාර්ගික අරමුණ 2.1 ඉදිරියට.....										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
2.1.5	කඩොලාන සම්බන්ධ අපරාධ වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් (Portal) ඇති කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම	මේ හරහා කටයුතු කළ පැමිණිලි සංඛ්‍යාව	MoE	FD, DWC, CC & CRM, NGOs CBOs, SLP						2
2.1.6	අවශ්‍යතා සඳහා මූලික අරමුදලක් සහ (කාබන් අරමුදලක් වැනි) ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීමේ යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම	අනුමත යාන්ත්‍රණය දියත් කිරීම සංඛ්‍යාව	BDS, MoE	MoF, NPD, (OA, E & CC) of the FM						-
2.1.7	සහභාගීත්ව ක්‍රමවේදයක් මගින් තොරතුරු ලබාගැනීම, සංවර්ධන මාතෘකා සාකච්ඡා කිරීම, භූමි වත්කම සහ සංවර්ධන අවස්ථා මෙන්ම ප්‍රජා දැනුවත්භාවය ඇති කිරීම වෙනුවෙන් දත්ත පද්ධතිය (1.2.5) සම්බන්ධව අන්තර් ක්‍රියාකාරී වෙබ් අඩවියක් නිර්මාණය කිරීම	වෙබ් අඩවිය ජනප්‍රිය වන ප්‍රමාණය	BDS, MoE	CC & CRM, DWC, MEPA, FD, SLN, අධ්‍යාපන සහ පර්යේෂණ ආයතන						-
2.1.8	සංරක්ෂණ, පරිසර පද්ධති සේවා භාවිතය සඳහා සංවිධානය වීමට, ක්‍රියාකාරී වීමට වෙරළබඩ ප්‍රජාව හා සංවිධාන දිරිමත් කිරීම සඳහා වන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.	වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව මහජන දැනුවත් කිරීම් සංඛ්‍යාව	BDS, MoE	CC & CRM, DWC, MEPA, FD, NGOs, CBOs, Dis.S						1.5

උපායමාර්ගික අරමුණ 2.1 ඉදිරියට.....										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
2.1.9	පරිසර පද්ධති පාදක සැලසුම්කරණය හා උපයෝජ්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ වැදගත් නිපුණත්වයක් ඇති කිරීම අරභයා පුහුණු වැඩසටහන් ඇරඹීම	සාර්ථකව පුහුණු කළ සහභාගීවූවන් ගණන පිළියෙල කළ හා ක්‍රියාත්මක කළ සැලසුම් ගණන	BDS, MoE	CC & CRM විද්වතුන්, පර්යේෂකයන්						0.5
2.1.10	අන්තර්ජාතික සහයෝගය ද ඇතුළුව පරිසර පද්ධති පාදක සැලසුම්කරණය හා උපයෝජ්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ නිපුණත්වයක් ඇති කරගැනීම වෙනුවෙන් පුහුණු වැඩසටහන් දියත් කිරීම	සාර්ථකව පුහුණු කළ සංඛ්‍යාව සාර්ථකව පිළියෙල කළ හා ක්‍රියාවට නැංවූ සැලසුම් ගණන	FM (OA, E & CC)	FD, DWC, MEPA, NAQDA, NARA, CC & CRM විද්වතුන්, පර්යේෂකයන්						5
2.1.11	කඩොලාන පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපාරික කටයුතුවලදී පාරිසරික සංරක්ෂණ ප්‍රමිතීන් අනුගමනය කිරීම සඳහා ව්‍යාපාර එකමුතුව සහ අන්තර්ජාතික සහයෝගය	අරමුදල් ලබා දුන් සංඛ්‍යාව	MoE, FM (OA, E & CC)	MoF, Dis, S, CEA, ශ්‍රී ලංකා වාණිජ මණ්ඩලය, රාජ්‍ය හා පුද්ගලික බැංකු						-

උපායමාර්ගික අරමුණ 2.2 කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල නියෝගී බව නිරීක්ෂණය කළහැකි මිනුම් දර්ශක සමඟ දැඩි අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සඳහා උපායමාර්ග ස්ථාපිත කිරීම

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වූයේ
2.2.1	කඩොලාන පරිසරයේ සිදුවන වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීමට හැකි දර්ශීය විශේෂ හඳුනා ගැනීමේ අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම	පර්යේෂණ වාර්තා සහ ලිපි සංඛ්‍යාව	BDS, MoE	CC & CRM, FD, DWC, NGOs, විද්වතුන්						10
2.2.2	තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල කාබන් සංචිත හා ඔක්සිජන් විමෝචන ධාරිතාව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම	පර්යේෂණ වාර්තා සහ ලිපි සංඛ්‍යාව	FD, NARA, විද්වතුන්	CC & CRM, DWC, SLN, පුද්ගලික අංශයේ සංවිධාන						10
2.2.3	තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල ජලවිද්‍යාව, අවසාධිත තැම්පත්වීම හා ප්‍රවාහනය සඳහා ස්ථාවර දත්ත රැස්කිරීමේ ඒකකයක් ස්ථාපිත කිරීම	පර්යේෂණ වාර්තා සහ ලිපි සංඛ්‍යාව	NARA, විද්වතුන්	FD, DFAR, DWC, CEA, SLN, පුද්ගලික අංශයේ සංවිධාන						10
2.2.4	තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල සෘතු අනුව ජලයේ ගුණාත්මක බව අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ඇතිකිරීම සහ එය පවත්වාගෙන යාම	අධීක්ෂණය කළ ක්ෂේත්‍ර ගණන	NARA, MEPA, විද්වතුන්	CEA, FD, DWC, CC & CRM, MEPA						4
2.2.5	හඳුනාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධතිවල සමාජීය ආර්ථික හැකියාවන් හඳුනා ගැනීම	සිදුකළ අධ්‍යයන ගණන	NAQDA, DoSS, FD	Dis.S, විද්වතුන්, NGOs, DWC, CC & CRM, MEPA, LUPPD						10

උපායමාර්ගික අරමුණ 2.2 ඉදිරියට										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
2.2.6	අකභාර දමන ලද ලුණු නිෂ්පාදන භූමි සහ ඉස්සන් වගා භූමි පුනරුත්ථාපනයෙන් පසු සාර්ථකත්වය මැන බැලීම සඳහා දර්ශක ස්ථාපිත කිරීම	සිදුකළ අධ්‍යයන ගණන	FD, DWC	විද්වතුන්, NARA, NAQDA, ආයෝජකයන්						0.2
2.2.7	තෝරාගත් ගං මෝය ආශ්‍රිතව ධීවර කළමනාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම	ක්‍රියාත්මක කළ කළමනාකරණ සැලසුම් සංඛ්‍යාව	DFAR	NAQDA, CC & CRM, NARA, FD, DWC, DS						5

වගුව 4 : උපායමාර්ගික අරමුණු, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ තෙවැනි අභිමතාර්ථයට අදාළ දර්ශක (* දැනටමත් ප්‍රගතියක් පෙන්වුම් කර ඇති ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් මින් දැක්වේ.)

අභිමතාර්ථ 3 : ප්‍රදේශයේ ජනතාව, රාජ්‍ය ආයතන, විද්වත් හා පර්යේෂණ ප්‍රජාව, ආයෝජකයින් සහ බහු-පාර්ශ්වික හා ද්වි-පාර්ශ්වික සංවර්ධන හවුල්කරුවන් අතර අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ප්‍රතිලාභ ලබන බහුපාර්ශ්වීය හවුල්කාරීත්වයන් හරහා කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා සමාජ ප්‍රාග්ධනය බලගැන්වීම හා සාම්ප්‍රදායික දැනුම ආරක්ෂිතව තිබීම මගින් වර්තමානය හා අනාගත පරපුර වෙත කඩොලාන පරිසර පද්ධති වෙත ප්‍රවිෂ්ඨ වීමට ඇති හැකියාව ස්ථාපිත වී තිබීම

උපායමාර්ගික අරමුණ 3.1 නිරන්තරයෙන් යාවත්කාලීන වන ප්‍රවේශ පහසුකම් සහිත දත්ත ගබඩා පවත්වා ගැනීම මගින් දත්ත සඳහා ප්‍රවේශයක් ස්ථාපිත කිරීම

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
3.1.1	ජාතික හා අන්තර්ජාතික වශයෙන් කඩොලාන හා සම්බන්ධ භාවිතාවන්, සියලු සම්මත ඥාන සම්භාරයන්ට අදාළ කරුණු ලේඛනගත කිරීම	අවසන් වාර්තාව මුද්‍රණය හා බෙදාහැරීම	MoE	CC & CRM, FM (OA, E & CC),NRC, NSF, විද්වතුන්, NGO/INGO						0.3
3.1.2	නිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිවලදී භාවිත කිරීම සඳහා සම්ප්‍රදායික භාවිතාවන් ද ඇතුළුව කඩොලාන පිළිබඳ සියලුම තොරතුරු එක්රැස් කිරීම හා දත්ත පද්ධතියට එක් කිරීම හා පවත්වා ගැනීම	එම එකතුව පරිශීලනය කළ සංඛ්‍යාව	MoE	NSF, NRC						-

උපායමාර්ගික අරමුණ 3.1 ඉදිරියට...										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
3.1.3	වෙරළ කළමනාකරණය වර්ධනය, පවිත්‍රකරණය පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික සහ තාක්ෂණික දැනුම පාසල් සිසුන් ද ඇතුළුව මහජනතාව වෙත ලබා දීම	ඇතුළත් භාවිතාවන් ගණන පැවැත්වූ රැස්වීම් ගණන	CC & CRM	MoEd, CEA						1.5
3.1.4	සියලු කඩොලාන බිම්වල මායිම් පොදු නිර්ණායක අනුව හඳුනාගෙන ඒ සඳහා දත්ත ගබඩාවක් ඇති කිරීම (1.2.2)	භූමි යථාර්ථයට අනුව හෙක්ටයාර	DoSS	LUPPD, FD, DWC						1
3.1.5	කඩොලාන ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් හා සම්බන්ධ සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ නාමාවලියක් පිළියෙල කිරීම	නාමාවලිය	MoE	FD, DWC, NGO+INGO, විද්වතුන්						-
3.1.6	අන්තර් ක්‍රියාකාරී වෙබ් අඩවියක් ඇති කිරීම * (කරුණාකර වගුව අවසන් පාද සටහන් - 1 පරිශීලනය කරන්න)	වෙබ් අඩවිය හරහා යොමු කළ මාධ්‍ය නිවේදන ගණන	MoE	ජාතික සංවර්ධනය සඳහා මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානය (Mo MM)						-

උපායමාර්ගික අරමුණ 3.2 කඩොලාන කළමනාකරණයේ දී ප්‍රමුඛ පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා ආයතනික යාන්ත්‍රණයක් නිර්මාණය කිරීම

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීම් යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
3.2.1	ජාතික කඩොලාන විශේෂඥ කණ්ඩායම සහ කාර්යසාධන බලකාය ස්ථාපිත කිරීම. * (1.1.1 සහ 1.2.2 බලන්න)	නිරන්තර රැස්වීම් වාර්තා සටහන්	MoE							-
3.2.2	නීති බලාත්මක කිරීමට අදාළව සහ වෙරළබඩ පරිසර පද්ධතීන්ට එල්ලවන අයහපත් බාහිර බලපෑම්වලට එරෙහිව ස්වයං ආරක්ෂාව සඳහා තනි තනිව මෙන්ම සාමූහිකව ගත හැකි පියවර පිළිබඳ වෙරළබඩ ප්‍රජාවගේ දැනුම වැඩිකිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීම වැඩි කිරීම	ප්‍රමුඛ නිර්ණ සාර්ථකව සිදුකළ දැනුවත් කිරීම් සැසි ගණන	MoE	CC & CRM, DWC, Dis.S, DCC, MEPA, INGOs, NGOs, FD						1
3.2.3	නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දුර්වලතා, අවිධිමත් ඉඩම් පරිහරණය මත සිදුවන පාරිසරික පරිහානිය වැළැක්වීම හා පාරිසරික යුක්තිය සඳහා තාක්ෂණික තොරතුරු පදනම් කරගත් මාධ්‍ය ප්‍රචාරක කටයුතු සඳහා සහය දීම	මාධ්‍ය ආවරණ ගණන	සියලු නීති බලාත්මක කිරීමේ ආයතන, මාධ්‍ය	මාධ්‍ය, වෘත්තිකයන්, NGOs, ජාතික සංවර්ධනය සඳහා මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානය						2

උපායමාර්ගික අරමුණ 3.2 ඉදිරියට.....										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
3.2.4	විශේෂයෙන් ගං මෝය හා කලපු පුනරුත්ථාපන කාර්යයන්ගේ නියැලෙන රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා අනෙකුත් පාර්ශව සඳහා මාර්ගෝපදේශ සැපයීම හා විස්තීරණ පුහුණුවක් ලබාදීම සහ ප්‍රජා නායකයින් පුහුණු කිරීම * (කරුණාකර වගුව අවසන් පාද සටහන් - 2 පරිශීලනය කරන්න)	පුහුණුවීම් ගණන	MoE	CEA, CC & CRM, DW/C, Dis.S, MEPA, INGO, NGO, FD, ආයෝජකයන්, වාණිජ මණ්ඩලය, විද්වතුන්						1
3.2.5	කඩොලාන පිළිබඳ තොරතුරු සහ සිතියම් ප්‍රාදේශීය හා දිස්ත්‍රික් සම්පත් පැතිකඩවලට ඇතුළත් කිරීම	යාවත්කාලීන කළ සම්පත් පැතිකඩ සංඛ්‍යාව	DS, Dis.S, SLS D	පරිසර අමාත්‍යාංශය මඟින් දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලවල ස්ථාපිත කළ පරිසර ඒකක						-
3.2.6	වෙරළබඩ කලාප අයත් දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටු නායය පත්‍ර තුළට කඩොලාන පරිසර පද්ධති ඇතුළත් කිරීම	නායය පත්‍ර අංක	Dis.S	පරිසර අමාත්‍යාංශය මඟින් දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලවල ස්ථාපිත කළ පරිසර ඒකක						-
3.2.7	අදාළ යාන්ත්‍රණයක් සහ නවෝත්පාදක මූල්‍යකරණයක් මඟින් ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවන්ගේ ජීවන තත්ත්ව නගාසිටුවීම සහතික කිරීම	ප්‍රතිලාභ ලැබූ පුද්ගල සංඛ්‍යාව දිස්ත් කළ වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව	MoF, MoT, NGO/INGO	DoSS, පුද්ගලික අංශය ආයෝජනයන්, Dis.S, DS, බැංකු						20

උපායමාර්ගික අරමුණු 3.1 හා 3.2 සඳහා විශේෂ ව්‍යාපෘති

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීව සූත්‍ර ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
a.	කඩොලාන පරිසර පද්ධති තුළින් ලබා ගන්නා සම්පත් උපයෝගී කර ගනිමින් ව්‍යාපාර සහ නිෂ්පාදන සංවර්ධනය ඇරඹීම	දියත් කළ ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව	Mol, MoT, NEDA	CC & CRM, DW/C, Dis.S, NEPA, FD, වාණිජ මණ්ඩලය						1
b.	කඩොලාන කේන්ද්‍රීය තිරසර සහ ශක්‍යතාව සහිත ව්‍යාපාර ඇරඹීම මගින් කඩොලාන රැකගැනීම සහ ප්‍රතිලාභ ලැබීම දිරි ගැන්වීම	නව ජෛවී ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව	Mol, MoT, NEDA	CC & CRM, DW/C, Dis.S, NEPA, FD වාණිජ මණ්ඩලය						5
c.	ඉතිහාසයෙන් දැක්වෙන සැබෑ නීති කටයුතුවල දැක්වෙන ධනාත්මක හා සෘණාත්මක උදාහරණවල (සොබා සායන) සහාය ලබාගනිමින් නීති බලාත්මක කිරීමේදී පවතින දුර්වලතා හඳුනා ගැනීම සඳහා ආයතනික නියාමන කටයුතු පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම	ප්‍රකාශිත සිද්ධි අධ්‍යයන සංඛ්‍යාව උගත් පාඩම වාර්තා	MoE	FD, DW/C, BASL, විද්වතුන්						2

- *1. මාධ්‍ය සමග අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයක් පවත්වා ගනිමින්, අදාළ ගැටළු පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රමාණයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා මෙම වෙබ් අඩවිය යාවත්කාලීන කරන ලද ඡායාරූප සමගින් සහාය විය යුතුය. එවැනි ප්‍රශ්න පිළිබඳ මෙන්ම අදාළ ආයතන මගින් ගන්නා ලද පියවර ඔස්සේ එම සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ජාතික මට්ටමින් අවධානයක් ඇති කිරීම ද කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකාව විශාල දූපත් රාජ්‍යයක් වීම හේතුවෙන් වෙරළබඩ ක්‍රියාදාමයන් සමස්ත ජලාධාර සඳහා බලපෑම් ඇතිකරන බැවින් වෙරළබඩ පරිසර පද්ධති කළමනාකරණය 'ජාතික ප්‍රමුඛතාවක්' ලෙස සලකා ක්‍රියාකිරීම අවශ්‍ය වේ.
- *2. පරිසර පද්ධති පිළිබඳ මෙම පුහුණුව, ජල ප්‍රවාහය කෙරෙහි දීර්ඝකාලීන බලපෑම සහ උදම් රළ ප්‍රවාහ, සීතාමතාම සිදුනොකරන මැදිහත්වීම්වල බලපෑම හේතුවෙන් රොන්මඩ කැන්පන්වීම් ඉහළයාම, වැලිගොඩදැමීම සහ නිතිවිරෝධී ඉදිකිරීම් සහ කඩොලාන වගාව ආදිය සම්බන්ධයෙනි.

වගුව 5 : උපායමාර්ගික අරමුණු, ක්‍රියාකාරකම්, වගකිවයුතු ආයතන සහ සිවිල්වැනි අභිමතාර්ථයට අදාළ දර්ශක (* දැනටමත් ප්‍රගතියක් පෙන්වූම කර ඇති ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් මින් දැක්වේ.)

අභිමතාර්ථ 4 : සම්පත් භාවිතා කරන්නන් මෙන්ම පොදු ජනතාව අතර දැනුවත්භාවය හරහා කඩොලාන සංරක්ෂණය සඳහා දීප්ඛ්‍යාජන සහයෝගයක් ඇතිවීම		උපායමාර්ගික අරමුණ 4.1 ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ සිට බිම් මට්ටමේ ප්‍රජාව දක්වා සෑම මට්ටමකම පාර්ශ්වකරුවන් වෙනුවෙන් ඉලක්කගත දැනුවත් කිරීම ක්‍රියාවට නැංවීම					2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය		
4.1.1	කඩොලාන, දැනට තත්ත්වය, රෙගුලාසි හා භාවිතය පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් හා නීති ක්‍රියාත්මක කරන අංශ සඳහා දැනුවත් කිරීමේ සැසි පැවැත්වීම හා කඩොලාන මධ්‍යගත ස්ථානය, තොරතුරු කේන්ද්‍රය ස්ථාපිත කිරීම (BDS/FD/University)	වැඩිමුළු ගණන ප්‍රතිපත්තිය පැහැදිලි කිරීම (සංක්ෂිප්ත)	BDS, MoE	MEPA, DWC, FD, CC & CRM, NGO						1		
4.1.2	කඩොලාන, දැනට තත්ත්වය සහ රෙගුලාසි පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් හා නීති ක්‍රියාත්මක කරන අංශ සඳහා දැනුවත් කිරීමේ සැසි පැවැත්වීම	වැඩිමුළු ගණන ප්‍රතිපත්ති පැහැදිලි කිරීම (සංක්ෂිප්ත)	BASL	BDS, MoE, MEPA, DWC, FD, CC & CRM, NGO						0.5		
4.1.3	කඩොලානවල වැදගත්කම සහ EIA පිළිබඳ රජයේ ස්ථාවරය පිළිබඳ දේශපාලන අධිකාරය වෙනුවෙන් ප්‍රතිපත්තිය පැහැදිලි කිරීම පිළියෙල කිරීම	මුද්‍රිත ප්‍රතිපත්තිය පැහැදිලි කිරීම උපදේශන සංඛ්‍යාව	MoE	CEA, FD, CC & CRM, DWC, MEPA						0.2		

උපායමාර්ගික අරමුණ 4.1 ඉදිරියට...

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
4.1.4	නාවෝත්පාදක සහ සක්‍රීය ශිල්ප ක්‍රම ඔස්සේ කරුණ දායකත්වය දිරිගැන්වීම	අත්සන් කළ අවබෝධතා ගිවිසුම් ගණන සහ ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග	FD, DWC	CEA, NGO, Dis.S, DS, SLN, උසස් අධ්‍යාපන ආයතන, ජාතික තරුණ සේවා සභාව, MEPA, CC & CRM						-
4.1.5	පාසල් විෂය මාලා මට්ටමින් ළමා හා යොවුන් ප්‍රජාවට කඩොලාන සම්බන්ධ තොරතුරු හඳුන්වා දීම	සැපයූ තොරතුරු	MoEd	MoEd						-
4.1.6	කඩොලාන දින වැඩසටහන් ඔස්සේ ළමා හා යොවුන් ප්‍රජාව වෙත කඩොලාන පිළිබඳ තොරතුරු රැගෙන යාම	පවත්වන ලද වැඩසටහන් ගණන	MoE	MoE						1.5
4.1.7	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ 'පරිසර නියමු' වැඩසටහන් ආදිය ඔස්සේ ළමා හා යොවුන් ප්‍රජාව වෙත කඩොලාන පිළිබඳ තොරතුරු රැගෙන යාම	පවත්වන ලද වැඩසටහන් ගණන	CBA	MoEd						2

උපායමාර්ගික අරමුණ 4.1 ඉදිරියට...										
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකීව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2022	2023	2024	2025	2026	අය වැය
4.1.8	විෂයමාලා සංවර්ධනය මගින් ළමා හා යොවුන් ප්‍රජාව වෙත කඩොලාන පිළිබඳ තොරතුරු රැගෙන යාම	විෂයමාලා සංවර්ධනය සඳහා සපයන ලද තොරතුරු	NIE, UGC, තෘතීයික අධ්‍යාපන ආයතන	MoEd						-
4.1.9	කඩොලාන විශේෂ හඳුනාගැනීම සඳහා මාර්ගගත තොරතුරු පද්ධතියක් ඇතිකර යාවත්කාලීනව පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කිරීම, කඩොලාන පරිසර පද්ධති හා ජීවනෝපායන් පිළිබඳ ' පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය නිල ප්‍රඥප්ති ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්' (MEIAG) ද ඇතුළත් අන්තර්ජාතික පර්යේෂණ කණ්ඩායම්වලට ද එය විවෘත කිරීම	පරිසර අමාත්‍යාංශ වෙබ් අඩවිය ඔස්සේ මාර්ගගත දත්ත පද්ධතියක්	BDS, MoE	විද්වතුන්, DNBG, NGO+INGO, පර්යේෂණ ආයතන						-

උපායමාර්ගික අරමුණ 4.2 අහඹු විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීම මගින් වඩාත් තිරණාත්මක සහ වැදගත් කර්ෂන හා ගැටළු හඳුනා ගැනීම

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2202	2203	2204	2205	2206	අය වැය
4.2.1	කඩොලාන ප්‍රදේශවල වර්තමාන සංවර්ධන සැලසුම් පිළිබඳ සමාලෝචනයක් සිදු කිරීම හා කඩොලාන උපායමාර්ගික විශ්ලේෂණයක් සිදු කර එහි නිර්දේශ අමාත්‍ය මණ්ඩලයට හා අදාළ රාජ්‍ය ආයතන වෙත ලබා දීම	කැබිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කළ වාර්තාව	NEC, MoE	FD, CC & CRM, DWC, MEPA, CEA						0.5
4.2.2	තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව කර්ෂන අඩු කිරීම සඳහා අහඹු විශ්ලේෂණයක් සිදුකිරීම හා ප්‍රමුඛතාව අනුව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම	වාර්තාව හා නිර්දේශ	BDS, MoE	CC & CRM, ශ්‍රාම නිලධාරී, DWC, Dis.S, FD, විද්වතුන්						-
4.2.3	අදාළ පාර්ශ්වකරුවන් (ජාතික හා අන්තර්ජාතික) සමඟ සංවාදයන් පවත්වා ගනිමින් තෝරාගත් කඩොලාන ප්‍රදේශවලට ඇති කර්ෂන අඩු කරගැනීමට ක්‍රියා කිරීම හා විකල්ප හඳුනාගැනීම	වාර්තාව හා සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කළ නිර්දේශ	FD, DFAR, DWC, NGO, INGO	CC & CRM, DWC, Dis.S, MEPA, NGO, BDS, MoE						3
4.2.4	වර්තමානයේ කඩොලාන සඳහා පවතින කර්ෂන සඳහා පරිසර හිතකාමී විකල්ප යෝජනා කිරීම	හඳුන්වා දුන් විකල්ප	FD, DWC, DFAR, NGO, INGO	CC & CRM, DWC, Dis.S, MEPA, NGO, BDS, MoE						5

උපායමාර්ගික අරමුණ 4.2 ඉදිරියට...

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2202	2203	2204	2205	2206	අය වැය
4.2.5	සංචාරක, ප්‍රවේශී වගා, ධීවර හා ලුණු කර්මාන්ත කඩොලාන පරිසර පද්ධතින්ට හිතකාමීව සිදුකිරීම සඳහා ඉලක්ක හඳුන්වාදීම	සාර්ථකව සම්මත කරගත් විකල්ප	FD, DWC, DFAR, NGO, INGO	CC & CRM, DWC, Dis.S, MOE, NGO, BDS, MoE						1
4.2.6	තෝරාගත් කඩොලාන ප්‍රදේශවල කසල කළමනාකරණය පිළිබඳ නියමු ව්‍යාපෘති ඇති කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම	ක්‍රියාත්මක කසල අංගන	MEPA	MoE, SLN, ප්‍රාදේශීය අධිකාරීන්, MEPA						0.5
4.2.7	කසළවලින් තොර කඩොලාන බිම් ප්‍රදේශ අවම වශයෙන් 10 ක් හඳුනාගනිමින් පවත්වාගෙන යාම	ක්‍රියාත්මක කසළ අංගනය	MEPA, SLN	FD, DWC, CEA, CC & CRM						-
4.2.8	අන්තර්ජාතික සහයෝගීතාව ද ඇතිව, තෝරාගත් කඩොලාන පරිසර පද්ධති 2 ක් සඳහා පරිසර ලකුණු කාඩ්පත් හඳුන්වාදීම	හඳුන්වාදුන් ලකුණු කාඩ්පත් සංඛ්‍යාව	FD, DWC, MEPA, MoFar, NWPEA	BDS, විශ්වවිද්‍යාල, FM, ජාතික හා අන්තර්ජාතික සහකරුවන්						-

උපායමාර්ගික අරමුණ 4.2 ඉදිරියට...							
අංකය	ක්‍රියාකාරකම	දර්ශක	මූලික වගකිව යුතු ආයතනය	අනෙකුත් ආයතන/ ආයතනය	2202	2203	
							අය වැය
4.2.9	කඩොලානවලට බලපෑම් ඇතිවන අන්තර් සමුද්‍රීය කසළ පිළිබඳව ගැටළු විසඳාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණය සහ දැනුම හුවමාරු කර ගැනීමට අන්තර්ජාතික සහයෝගීතාවයක් ඇතිකර ගැනීම	අවබෝධකා ගිවිසුම් ගණන	MEPA	MoF, MoFR, MoE, MEPA, , විශ්වවිද්‍යාල,	-	2204	2205
4.2.10	කඩොලාන පිළිබඳ තුලනාත්මක අධ්‍යයන සිදුකිරීම සඳහා අන්තර්ජාතික සහයෝගීතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම	තුලනාත්මක අධ්‍යයන සංඛ්‍යාව	FM	CBC, IORA, CSIRO, විශ්වවිද්‍යාල සහ පර්යේෂණ ආයතන, DWC, CEA	-	2204	2205
4.2.11	කඩොලාන අංකුර හා ලපටි පත්‍ර මියයාම පිළිබඳ විද්‍යාත්මක විසඳුම් සඳහා සහයෝගීතාවයකින් කටයුතු කිරීම	සිදුකළ පර්යේෂණ ගණන මැදිහත්වීම් ගණන	TF	විද්වතුන්, NSF, NRC	-	2204	2205

ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සඳහා පරිහරණය කළ ප්‍රධාන ලේඛන

1. ශ්‍රී ලංකාවේ කඩොලාන පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය හා තිරසර භාවිතය පිළිබඳ වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය - 2020 ජනවාරි, පරිසර හා වනජීවී සම්පත් අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව.
2. National Guidelines for the Restoration of Mangrove Ecosystems of Sri Lanka.
3. Guide to Mangroves of Sri Lanka, 2019, Ministry of Environment and Wildlife Resources, Sri Lanka
4. ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (2016-2022), මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය, ශ්‍රී ලංකාව.
5. Sri Lanka's Sixth National Report, Biodiversity Profile- Sri Lanka to the Convention on Biological Diversity, 2019, Ministry of Mahaweli Development and Environment, Sri Lanka

Lumnitzera littorea (Jack) Voigt පුෂ්පය (රතමිල්ල)

ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
පරිසර අමාත්‍යාංශය
“සොබාදාමි පියස”, නො. 416/සී/1, රොබට් ගුණවර්ධන මාවත,
බත්තරමුල්ල.
දුරකථන : +94 - 0112034208
ෆැක්ස් : +94 - 0112879972
ඊ-මේල් : biodiversitysl@gmail.com
වෙබ් අඩවිය : www.env.gov.lk